ČESKÁ REPUBLIKA

# ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalovaným: **1) Okresní soud ve Svitavách**, se sídlem Dimitrovova 33, Svitavy, **2) Předseda Okresního soudu ve Svitavách**, se sídlem Dimitrovova 33, Svitavy, o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalovaných, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 18. 9. 2013, čj. 52 A 37/2013 – 36,

takto:

**I.** Kasační stížnost **se zamítá.**

**II.** Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

**III.** Žalovaným **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

## Odůvodnění:

### I.
### Vymezení věci

[1] Žalobou doručenou Krajskému soudu v Českých Budějovicích dne 24. 6. 2013 se žalobce domáhal ochrany před nezákonným zásahem žalovaných, jenž měl spočívat v nesprávném doručování písemností. Zároveň se žalobce domáhal vydání předběžného opatření, kterým by krajský soud přikázal České poště a žalovanému 2) plnění určitých opatření do doby meritorního rozhodnutí ve věci. Žalobce také požádal o ustanovení zástupce a o osvobození od soudních poplatků za podanou žalobu a za návrhy na vydání předběžných opatření.

[2] Krajský soud v Českých Budějovicích vydal dne 1. 7. 2013 usnesení čj. 10 Na 58/2013 - 5, kterým věc postoupil Krajskému soudu v Hradci Králové (dále jen „krajský soud“) jako soudu místně příslušnému.

[3] Dne 26. 7. 2013 zaslal krajský soud žalobci výzvu k vyplnění Prohlášení o osobních a majetkových poměrech s tím, aby vyplněné prohlášení zaslal soudu do pěti dnů od doručení tohoto přípisu. Emailem ze dne 21. 8. 2013 se žalobce domáhal neúčinnosti doručení uvedeného přípisu i „potvrzení“. Krajský soud proto žalobci znovu zaslal dne 28. 8. 2013 prohlášení o osobních a majetkových poměrech spolu s výzvou k doručení vyplněného prohlášení včetně příslušných příloh do pěti dnů od doručení tohoto přípisu. Žalobce reagoval emailem ze dne 3. 9. 2013, ve kterém uvedl, že neobdržel 12. 8. ani 2. 9. žádné „potvrzení“, obdobné čestné prohlášené o přiznaných poměrech je přílohou žádosti o osvobození od poplatků i ustanovení zástupce, která je přiložena k žalobě.

[4] Krajský soud vydal v záhlaví specifikované usnesení, kterým výrokem I. zamítl žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce a výrokem II. žalobu odmítl. Důvody pro odmítnutí žaloby spočívaly jednak v tom, že Okresní soud ve Svitavách není správním orgánem ve smyslu § 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), nýbrž se jedná o orgán moci soudní. Předseda okresního soudu ve Svitavách za určitých okolností postavení správního orgánu má, v dané věci však žalobce netvrdil žádný konkrétní zásah ze strany předsedy Okresního soudu ve Svitavách, který by ho přímo zkrátil na právech a při němž by předseda vystupoval v postavení správního orgánu. Tvrzení žalobce totiž směřovala proti používání určitého typu obálek, které vychází z instrukce Ministerstva spravedlnosti ČR, jejíž zrušení žalobce též navrhoval. Používání obálek v souladu s touto instrukcí v jednotlivých řízeních nelze považovat za činnost správního orgánu, neboť o používání konkrétního typu obálky, případně o opatření obálky příslušným pokynem rozhoduje nikoliv předseda soudu, ale vždy konkrétní soudce v konkrétní věci. Vzhledem k tomu, že nebyla dána pravomoc soudu o podané žalobě rozhodnout a nebyly tak splněny podmínky řízení, soud žalobu odmítl.

[5] Žalobce (stěžovatel) podal proti uvedenému usnesení krajského soudu kasační stížnost, ve které namítá machinace s předmětnou žalobou a nesrozumitelnost usnesení. Podle stěžovatele není pochopitelné, proč soud nelíčí žalobní tvrzení a návrhy na předběžné opatření. V žalobě je tvrzeno, proč je pasivně legitimovaný orgán státní správy, nikoliv organizační složka státu. Správa soudu podléhá dozoru orgánu státní správy soudů, správu soudů zajišťuje stát, nikoliv soudní orgány. Změna identifikace odpůrce je nedovoleným výkonem veřejné moci. Za svévolný považuje stěžovatel úsudek krajského soudu, že se domáhá zrušení instrukce Ministerstva spravedlnosti. Předsedové soudů nepostupují podle uvedené instrukce, podle té postupují kanceláře soudů. Nelze považovat za správný výklad soudu, podle kterého je soud orgánem moci soudní. Stěžovatel uvádí, že orgány moci soudní jsou soudci a soudní senáty, soud je toliko organizační základnou výkonu moci soudní. Správní soud má poskytnout ochranu i nepřímému zásahu. Doručování materiálně nezajišťují soudci a soudní senáty, nýbrž správa soudu. Krajský soud ani nevysvětlil, jak soudce okresního soudu rozhoduje o obálkách pro doručování.

Dále stěžovatel brojí proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce.

## II.
## Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[6] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že kasační stížnost má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou, a není důvodné kasační stížnost odmítnout pro nepřípustnost.

[7] Kasační stížnost není důvodná.

[8] Stěžovatel ve své kasační stížnosti sice neuvedl, pod jaké zákonem předvídané důvody podřazuje svoje kasační námitky, nicméně Nejvyšší správní soud vyhodnotil, že stěžovatel brojí proti nezákonnosti usnesení krajského soudu ve smyslu § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.

[9] Předmětem přezkumu je usnesení krajského soudu, jehož výrokem I. byla zamítnuta žádost stěžovatele o osvobození od soudních poplatků a ustanovení advokáta a výrokem II. byla odmítnuta žaloba. Je však třeba upozornit, že v případě, kdy krajský soud rozhodl o odmítnutí žaloby z důvodu jejího neodstranitelného nedostatku, bylo již nadbytečné rozhodovat zároveň také o žádosti o osvobození od soudního poplatku a ustanovení advokáta.

[10] Nejvyšší správní soud se nicméně ztotožňuje s hodnocením krajského soudu, podle kterého stěžovatel ve stanovené lhůtě dostatečně nedoložil svoje majetkové poměry, a proto mu nemůže být přiznáno osvobození od soudních poplatků. Z judikatury Nejvyššího správního soudu totiž vyplývá, že účastník řízení je povinen uvést a prokázat veškeré skutečnosti rozhodné pro posouzení jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků. Pokud z uvedených údajů či obsahu spisu vyplyne, že jsou nevěrohodné, popřípadě neúplné, soud takovou žádost zamítne (viz rozsudek NSS ze dne 26. 8. 2009, čj. 1 As 39/2009 - 88, publ. pod č. 1962/2010 Sb. NSS). Bylo tedy na stěžovateli, aby unesl jak břemeno tvrzení, tak břemeno důkazní a konkrétně uvedl a věrohodně doložil, jaká je skutečná výše jeho aktuálních příjmů.

[11] Stejně tak krajský soud správně rozhodl o zamítnutí žádosti stěžovatele o ustanovení zástupce. Podle § 35 odst. 8 věty první s. ř. s. „*může být navrhovateli, u něhož jsou dány předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, ustanoven zástupce, jímž může být i advokát*.“ V případě stěžovatele jednak nebyly dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce ani nebylo platné k ochraně jeho práv, neboť jeho žaloba trpěla neodstranitelnými vadami; ustanovení zástupce by tak na výsledku rozhodnutí krajského soudu nic nezměnilo.

[12] Dále je vhodné předeslat, že odmítl-li krajský soud žalobu pro nedostatek podmínek řízení a nezabýval-li se jí věcně, je Nejvyšší správní soud povolán v kasačním řízení toliko posoudit, zda krajský soud správně uvážil o podmínkách pro odmítnutí žaloby; věcný obsah žaloby přezkoumávat nemůže (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 1. 2006, čj. 2 As 45/2005 – 65).

[13] Stěžovatel spatřuje nezákonný zásah žalovaných v tom, že jsou mu doručovány písemnosti podle Instrukce Ministerstva spravedlnosti č. 58/2009-OD-Org zákonem neurčeným způsobem – na uvedené adrese či v místě zastižení je přikazováno poště písemnosti neukládat ani nenechávat připravené k vyzvednutí. Žalovaný soud používá obálku typu III. pro doručování správních písemností a ohrožuje tak vztahy vzniklé podáním žádosti o informaci či stížnosti na průtahy.

[14] Nejvyšší správní soud souhlasí se závěrem krajského soudu, že oba žalovaní, tedy Okresní soud ve Svitavách a Předseda Okresního soudu ve Svitavách, v nyní posuzovaném případě nevystupují jako správní orgány ve smyslu § 4 s. ř. s., a proto nemohou figurovat jako žalovaní v žalobě na ochranu před nezákonným zásahem.

[15] Správní orgán je definován v § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s. jako „*orgán moci výkonné, orgán územního samosprávného celku, jakož i fyzická nebo právnická osoba nebo jiný orgán, pokud jim bylo svěřeno rozhodování o právech a povinnostech fyzických a právnických osob v oblasti veřejné správy*“. Tato legislativní zkratka se vztahuje nejen na pravomoc správních soudů podle tohoto písmene zmíněného ustanovení, nýbrž i na pravomoci podle dalších písmen § 4 s. ř. s., tj. i na ochranu proti nečinnosti správního orgánu či jemu přičitatelný nezákonný zásah. Co se týče shora citovaného ustanovení, je jisté, že žalovaný soud (Okresní soud ve Svitavách) nemůže být pojmově považován za orgán moci výkonné, orgán územního samosprávného celku ani fyzickou nebo právnickou osobu. Je však nutné posoudit, což krajský soud v napadeném usnesení opominul, zda v daném případě jednal soud jako jiný orgán, kterému bylo svěřeno rozhodování o právech a povinnostech fyzických a právnických osob v oblasti veřejné správy. K tomu lze vyjít z nálezu Ústavního soudu ze dne 4. 12. 1997, sp. zn. III. ÚS 218/97, ve kterém Ústavní soud rozděluje soudní moc na část jurisdikční a na část výkonné moci veřejné. Pod část výkonné moci veřejné však zahrnuje pouze správu soudů, oddělenou od vlastní jurisdikce. Za správu soudů je odpovědné Ministerstvo spravedlnosti (§ 11 odst. 1 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů), které ji vykonává přímo nebo prostřednictvím předsedů a místopředsedů jednotlivých soudů (§ 119 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů; dále jen „zákon o soudech a soudcích“). Podle ustanovení § 119 odst. 3 zákona o soudech a soudcích se na správě soudu za podmínek stanovených zákonem podílejí mj. rovněž předsedové senátů a ostatní soudci, a to pouze v rozsahu stanoveném zákonem. Přitom § 118 odst. 1 zákona o soudech a soudcích stanovuje, že „*úkolem státní správy soudů je vytvářet soudům podmínky k řádnému výkonu soudnictví, zejména po stránce personální, organizační, hospodářské, finanční a výchovné, a dohlížet způsobem a v mezích tímto zákonem stanovených na řádné plnění úkolů soudům svěřených*“. Takto vymezená státní správa soudů pak je výkonem veřejné správy (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 7. 2010, čj. 2 As 24/2010 – 53).

[16] Stěžovatel spatřoval nezákonný zásah ve způsobu doručování písemností, resp. používání určitého typu obálek, v rámci probíhajících soudních řízení. Doručování, upravené v § 42 s. ř. s. a dále také v obecných ustanoveních občanského soudního řádu, nepochybně do výkonu soudnictví, tedy do jurisdikční části soudní moci, patří. O tom svědčí mimo jiné i skutečnost, že soudci v některých případech rozhodují, jakým způsobem má být doručováno (viz např. § 42 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Okresní soud ve Svitavách, resp. předseda tohoto soudu, proto nemůže v této situaci vystupovat jako správní orgán ve smyslu § 4 s. ř. s. a nemůže být ani pasivně legitimován v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem podle § 83 s. ř. s.

[17] Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že krajský soud postupoval správně, pokud žalobu stěžovatele odmítl.

[18] Závěrem Nejvyšší správní soud dodává, že v souladu se zásadou hospodárnosti řízení nepřistoupil k provedení standardních procesních úkonů, tj. nevyzval stěžovatele k zaplacení soudního poplatku za řízení o kasační stížnosti a k předložení plné moci udělené jím advokátovi k zastupování v řízení o kasační stížnosti. Zdejšímu soudu je totiž z úřední činnosti známo (srov. např. věci vedené pod sp. zn. 8 As 71/2012 či sp. zn. 8 As 79/2012), že shora uvedené výzvy obvykle neplní svůj účel a nevedou k řádné procesní přípravě řízení. Tyto výzvy naopak rozehrávají písemný „*ping pong*“ mezi stěžovatelem a zdejším soudem, který prodlužuje řízení o kasační stížnosti o několik týdnů až měsíců. Stěžovatel zpravidla požádá o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení advokáta pro řízení o kasační stížnosti a následně o prodloužení lhůty k předložení plné moci udělené advokátovi, resp. o povolení splátek soudního poplatku. Nejvyšší správní soud však tyto žádosti zamítne z důvodu svévolného uplatňování práva stěžovatelem a jeho obstrukčnímu přístupu k vedení řízení (viz např. usnesení ze dne 8. 8. 2012, čj. 8 As 71/2012 – 13, a ze dne 4. 10. 2012, čj. 8 As 71/2012 – 22, která byla stěžovateli doručena a jejich obsah je mu proto znám). Výsledkem řízení pak obvykle bývá jeho zastavení pro nezaplacení soudního poplatku (srov. též výše uvedenou statistiku o počtu zastavených řízení).

## III.
## Závěr a náklady řízení

[19] Kasační námitky uplatněné stěžovatelem nebyly Nejvyšším správním soudem shledány důvodnými a ani z přezkumu dle § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., jenž Nejvyšší správní soud provádí vždy z úřední povinnosti, nevyplynul důvod, pro který by mělo být napadené usnesení krajského soudu zrušeno. Kasační stížnost proto byla v souladu s ustanovením § 110 odst. 1 s. ř. s., větou poslední, zamítnuta.

[20] O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud dle ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, proto mu právo na náhradu nákladů řízení nenáleží. Toto právo by náleželo žalovaným, protože však žalovaní žádné náklady neuplatňovali a Nejvyšší správní soud ani žádné náklady, jež by jim vznikly a jež by překročily náklady jejich běžné administrativní činnosti, ze spisu nezjistil, rozhodl tak, že žalovaným se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

**P o u č e n í :** Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. listopadu 2013

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu